

Ctgb Advies – Commissiebesluit Neonicotinoïden

Aan Johan de Leeuw, Luuk van Duijn

Door: 5.1.2.e / 5.1.2.e / 5.1.2.e

Datum: 03-05-2013

Inleiding

Tegen de achtergrond van de EFSA herevaluatie van 3 neonicotinoïden, welke in januari is gepubliceerd, heeft DG SANCO acties voorgesteld aan de lidstaten. Het Ctgb heeft op 22 januari een advies afgegeven op basis van deze herevaluatie. In dit advies heeft het Ctgb aangegeven dat actie, bij voorkeur op communautair niveau, noodzakelijk wordt geacht.

Een Commissievoorstel met communautaire maatregelen is op 31 januari en 15 maart in de SCFCAH-Legislation meeting besproken. Naar aanleiding van het commentaar van lidstaten en de opinie van overige stakeholders heeft de Commissie het voorstel meerdere malen aangepast. Omdat binnen de EU geen gekwalificeerde meerderheid kon worden bereikt, heeft op 29 april een Appeal Committee plaatsgevonden waar de permanente vertegenwoordigers van lidstaten het voorstel opnieuw hebben behandeld. Het Ctgb heeft het Ministerie in april geadviseerd om in te stemmen met het toen liggende voorstel (Revision 11).

Tijdens de Appeal Committee op 29 april heeft de Commissie een compromisvoorstel gepresenteerd. In dit voorstel wordt het gebruik van thiamethoxam, clothianidin en imidacloprid beperkt waarbij de inwerkingtreding op 30 september 2013 is gezet met een respijtp periode tot 30 november 2013. Daarnaast zal relevant behandeld zaaizaad conform het voorstel per 1 december 2013 niet meer mogen gebruikt en/of op de markt worden gebracht. De data voor de inwerkingtreding van het voorstel zijn zo overeengekomen om zoveel mogelijk draagvlak te vinden voor een geharmoniseerde aanpak binnen de EU. Voor Nederland houdt het voorstel in dat 10 toelatingen conform het voorstel moeten worden ingetrokken en 6 toelatingen moeten worden ingeperkt.

Tijdens de Appeal Committee is het wederom niet gelukt om een gekwalificeerde meerderheid te bereiken. Het is de inschatting van het Ctgb dat de Commissie op korte termijn een positief besluit (uiterlijk 15 mei) zal nemen op het voorstel zoals deze bij de Appeal Committee is behandeld. Dit is dan ook het uitgangspunt van deze notitie.

Commissiebesluit

Het Commissiebesluit behelst over het algemeen dezelfde maatregelen als in het Revision 11 voorstel. De voornaamste verschillen zijn:

- In het Commissiebesluit mag behandeld zaad, wat onderhevig is aan de restricties van het voorstel, wel worden gebruikt voor experimenten en testen voor onderzoek en ontwikkeling. In Revision 11 ontbrak deze bepaling.
- Lidstaten dienen uiterlijk 30 september 2013 alle relevante toelatingen van de 3 neonicotinoïden te hebben ingetrokken of aangepast. Hierbij kunnen lidstaten een respijtp periode hanteren tot uiterlijk 30 november 2013.
- Behandeld zaad zal, met uitzondering van gebruik in kassen, per 1 december 2013 niet meer gebruikt mogen worden of op de markt worden gebracht. Hier wordt duidelijk gesteld dat er een overgangsp periode moet worden ingesteld voor behandeld zaad.
- In haar overwegingen stelt de Commissie expliciet dat lidstaten zelf verdere restricties en risicomitigerende maatregelen mogen nemen. Voor het gebruik en in de markt zetten van gewasbeschermingsmiddelen op basis van de 3 neonicotinoïden wordt hierbij gerefereerd aan artikel 36(3) van de Verordening. Voor gebruik en in de markt zetten van zaad behandeld met de 3 neonicotinoïden wordt gerefereerd naar artikel 71 van de Verordening.

Inwerkingtreding

In het Commissiebesluit zijn de data van de (uiterlijke) inwerkingtreding van de restricties gewijzigd ten opzicht van het vorige voorstel (Revision 11). In het advies op Revision 11 heeft het Ctgb geadviseerd om het de voorgestelde restricties per 31 mei in werking te laten treden. Dit omdat in Revision 11 de inwerkingtredingsdatum van 30 mei was opgenomen, waaraan het Ctgb ten tijde van het advies niet meer aan kon voldoen. Mede omdat toelatingshouders volgens de Nederlandse wet de mogelijkheid dienen te krijgen tot hoor en wederhoor, heeft het Ctgb minimaal een maand nodig om tot een daadwerkelijke intrekking te komen. Uitgaande van een positieve beslissing tijdens de Appeal Committee op 29 april jongsleden, heeft het Ctgb in april geadviseerd om de inwerkingtreding op 31 mei te zetten. Gezien op 29 april geen besluit is genomen, zal een daadwerkelijke intrekking dan ook pas na 30 mei plaats kunnen vinden.

Intrekking Nederlandse toepassingen

Toepassingen die een toelating hebben in Nederland en conform het voorstel niet meer kunnen worden toegestaan, dienen te worden ingetrokken door het Ctgb. In dit document is een overzicht weergegeven van de gevolgen voor de Nederlandse toepassingen van de onderzochte neonicotinoïden. Het voorstel stelt dat toelatingen dienen te worden ingetrokken vóór 30 september. Het Ctgb is conform artikel 44, tweede lid van Verordening 1107/2009 en in analogie met artikel 14:1 Bestuursreglement regeling toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden, gehouden de betreffende toelatingshouders te informeren over het voornemen om hun toelating(en) in te trekken en de mogelijkheid te bieden om binnen twee weken opmerkingen te formuleren of nadere gegevens te verstrekken. Het doorlopen van de gehele intrekkingsprocedure kost minimaal een maand.

Respijtperiode

Artikel 4 van het Commissievoorstel biedt de mogelijkheid van een respijtperiode (period of grace) tot uiterlijk 30 november 2013 op basis van artikel 46 van de Verordening 1107/2009.

De Verordening biedt ook de optie om geen respijtperiode toe te kennen. Het niet toekennen van een respijt is juridisch verdedigbaar in geval een lidstaat van mening is dat een dergelijke respijtperiode niet mag worden verleend wanneer de intrekking of wijziging van een toelating verband houdt met de bescherming van de gezondheid van mens of dier of het milieu. Het Ctgb is voornemens om geen respijtperiode toe te kennen

Actie Ctgb

Gezien de gewijzigde datum van inwerkingtreding zal het Ctgb zich moeten beraden op te nemen acties. Op basis van de EFSA herevaluatie uit januari is het Ctgb van mening dat:

- indien er op EU niveau geen bevredigende acties worden ondernomen, dan overweegt het Ctgb op nationaal niveau, onder toepassing van artikel 71 Verordening (EG) 1107/2009, actie te ondernemen ten aanzien van de toepassingen van thiamethoxam als zaadbehandeling op mais en erwten, en de toepassing van clothianidin als zaadbehandeling op mais.
- vanuit oogpunt van effectiviteit van eventueel te nemen maatregelen en vanuit oogpunt van een gelijk level playing field tussen de lidstaten dat deze maatregelen zoveel mogelijk op communautair niveau moeten worden genomen.

Om een goed overzicht te krijgen van de situatie zijn de voor- en nadelen van 2 scenario's beschreven:

1. Vooruitlopend op het Commissiebesluit maatregelen nemen waarbij het Ctgb de relevante toepassingen uit het Commissiebesluit zal intrekken.
2. Conform Commissiebesluit de relevante toepassingen van de 3 neonicotinoïden intrekken per 30 september. Hierbij zal het Ctgb geen opgebruik en aflevertermijn hanteren.

Scenario 1

Vooruitlopend op het Commissiebesluit maatregelen nemen waarbij het Ctgb alle relevante toepassingen uit het Commissiebesluit zal intrekken. Het gaat hierbij om 16 middelen waarvan de toelating wordt ingetrokken of het gebruik beperkt.

Verordening (EG) 1107/2009 biedt voor een dergelijke casus 2 mogelijkheden:

- I. de mogelijkheid van het nemen van een voorlopige noodmaatregel, waarbij het essentieel is dat het gewasbeschermingsmiddel met voornoemde werkzame stoffen een ernstig risico inhoudt voor de gezondheid van mens dier en milieu en dat dit risico niet toereikend kan worden bestreden met maatregelen. Art 71 van dezelfde verordening bepaalt dat een lidstaat die de Commissie officieel in kennis stelt van de noodzaak om de noodmaatregelen te nemen en er nog geen noodmaatregelen door de Europese Commissie zijn genomen.
- II. De mogelijkheid van het nationaal ambtshalve intrekken op basis van art 44; op basis van dit artikel kunnen we als lidstaat nog eens naar de toelating kijken als er aanwijzingen bestaan dat er niet langer wordt voldaan aan de toelatingscriteria. Dat betekent wel hoor en wederhoor met de toelatingshouders, en na besluitvorming is het de bedoeling dat alle lidstaten in de zone dit voorbeeld volgend behoudens het geval van het feit dat nationaalspecifieke omstandigheden iets anders met zich meebrengen.

Voordelen:

- Gelet het gevaar voor de gezondheid van bijen worden directe acties ondernomen. Hiermee doet het Ctgb recht aan de conclusies van de EFSA herevaluatie en de voorgenomen acties van de Commissie. Dit schept mogelijk politieke rust.

Nadelen:

- De bewijslast ligt bij het Ctgb om aan te geven dat het risico niet toereikend kan worden bestreden met maatregelen;
- Politieke onrust kan hiermee ook gecreëerd worden; had het Ctgb dan niet veel eerder die noodmaatregel moeten afgeven;
- Onrust binnen de zone; of dit op waardering van andere lidstaten kan rekenen wordt ernstig betwijfeld;
- Naar de toekomst toe, zal het Ctgb veel sneller dan thans het geval is gedwongen worden om maatregelen te treffen die Europees nog in ontwikkeling zijn. Om nu een precedent te scheppen brengt een toekomstig risico met zich mee dat moeilijk is te managen;
- Nadat er op communautair niveau een beslissing is genomen over het instellen van restricties op het gebruik van neonicotinoïden, gaat Nederland los hiervan eerder acties ondernemen. Dit terwijl Nederland zich op EU niveau sterk heeft ingezet voor communautaire acties. De gedachte van communautaire maatregelen is niet in lijn met de gedachte van communautaire actie.
- In het Ctgb advies op de EFSA herevaluatie stelt het Ctgb dat nationale acties worden ondernomen wanneer op EU niveau geen bevredigende acties worden ondernomen. Directe acties stroken daarmee niet met het eerdere positieve Ctgb advies op het Commissievoorstel.
- Het Ctgb zal met deze maatregelen verder gaan dan voorgesteld in haar eerdere advies op de EFSA herevaluatie. Dit is niet consequent.
- Nederland zal bij deze maatregel voorlopen ten opzichte van andere lidstaten. Dit gaat ten koste van het level playing field. En daarmee wordt de verdedigingslijn van ook vele beroepszaken die thans nog onder de rechter zijn en waar het verweerschrift al is geschreven verlaten. Daarmee wordt een reëel procesrisico geschapen. Het is onverstandig om tijdens de wedstrijd zelfstandig de spelregels te wijzigen. En dat vergroot ons risico op aansprakelijkheid.
- Conform artikel 49 van de Verordening kan behandeld zaad vrij geïmporteerd worden. Wanneer zaad niet meer in Nederland mag worden gecoat maar wel mag worden geïmporteerd, is het resultaat van de restricties op het gebruik praktisch gezien minimaal. In dit geval zal ook de import

van behandeld zaad door het Ministerie moeten worden tegengegaan. Hier is aanvullende nationale wetgeving voor nodig waar het Ctgb geen invloed op heeft.

- Omdat het Ctgb vooruitloopt op de acties van de Commissie, is er een risico op bezwaren en schadeclaims vanuit toelatinghouders als blijkt dat het Ctgb onvoldoende bewijslast heeft.

Scenario 2

Conform het definitieve Commissiebesluit alle relevante toepassingen van de 3 neonicotinoïden intrekken per 30 september. Hierbij zal het Ctgb geen respijperiode hanteren.

Voordelen:

Alle nadelen van scenario 1 zijn de gespiegelde voordelen bij scenario 2

- De acties zijn in lijn met het Commissievoorstel. Er wordt recht gedaan aan de uitgangspunten van het nemen van communautaire maatregelen. Er wordt immers gestreefd naar een level playing field.
- Door acties te nemen in lijn met het Commissiebesluit laat het Ctgb zien dat de acties vanuit de Commissie bevredigend zijn. Dit is in lijn met het eerdere positieve advies op het Commissiebesluit.
- Omdat de acties van het Ctgb in lijn zijn met het Commissiebesluit, zal de import van behandeld zaad niet meer tegen hoeven worden gegaan. Er is dan ook geen aanvullende nationale wetgeving meer nodig.
- Omdat de acties van het Ctgb in lijn lopen met het Commissiebesluit, wordt het risico op bezwaren en op schadeclaims beperkt.
- De procesrisico's van bestaande rechtszaken worden in ieder geval niet vergroot.

Nadelen:

- In het Ctgb advies op de EFSA herevaluatie adviseert het Ctgb om actie te ondernemen op toepassingen waar een risico voor de gezondheid van bijen is geïdentificeerd. Het is de vraag of een intrekking per 30 september, en het gebruik en verkoop van behandeld zaad tot 30 november, voldoen aan dit advies.

Ctgb advies

Gezien de beschreven voor- en nadelen van de 2 scenario's, adviseert het Ctgb om conform het Commissiebesluit te handelen. Dit betekent dat het Ctgb per 30 september 2013 diverse toepassingen zal intrekken danwel beperken. Het Ctgb zal daarbij evenwel geen gebruik maken van een respijperiode.

Wellicht ten overvloede, merkt het Ctgb op dat naast het liggende Commissiebesluit, de problematiek van de normoverschrijdingen van imidacloprid in het oppervlaktewater de volste aandacht van het Ctgb heeft en daarover een apart advies over uit zal brengen.